

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Vzorčenje, pošiljanje vzorcev, izpolnjevanje obrazcev UVH-apl

Barbara Piškur

Oddelek za varstvo gozdov
Gozdarski inštitut Slovenije

PROGRAMI PREISKAV 2017 - ZGS

- **44** programov preiskav; **9** pooblaščenih izvajalcev (BF, GIS, IHPS, KGZS GO, KGZS MB, KGZS NM, KIS, NIB, ZGS); od tega **17** programov preiskav „gozdarskih“
- koordinacija: Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR)
- Namen: **Pravočasno odkrivanje navzočnosti škodljivih organizmov** je nujno za zagotavljanje hitrega ukrepanja in takojšnjega izkoreninjenja v primeru pojava ali izbruha škodljivih organizmov. Z rednim spremljanjem zdravstvenega stanja rastlin in načrtovanimi programi preiskav za ugotavljanje navzočnosti škodljivih organizmov se lahko prepreči in zmanjša število izbruhov škodljivih organizmov, ki pomenijo tveganje za zdravje rastlin.
- Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin
- EU sofinanciranje programov preiskav (pregledi, vzorčenje, analize)
- **Letni delovni program**

„GOZDARSKI“ PROGRAMI PREISKAV

2017

PP	ZGS	ZGS-vzorčenje
<i>Agrilus anxius</i>	✓	
<i>Agrilus auroguttatus</i>	✓	
<i>Agrilus planipennis</i>	✓	
<i>Anoplophora chinensis</i>	✓	
<i>Anoplophora glabripennis</i>	✓	
<i>Atropellis spp.</i>	✓	
<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	✓	✓
<i>Ceratocystis platani</i>	X	
<i>Dendrolimus sibiricus</i>	✓	
<i>Geosmithia morbida</i> & <i>Pityophthorus juglandis</i>	✓	
<i>Gibberella circinata</i>	✓	
<i>Gnomoniopsis smithogilvyi</i>	✓	✓
<i>Monochamus spp.</i>	X	
<i>Pissodes spp.</i>	✓	
<i>Phytophthora ramorum</i>	✓	✓
<i>Polygraphus proximus</i>	✓	
<i>Xylosandrus crassiusculus</i>	✓	

INFORMACIJE

Varstvo gozdov Slovenije

domov
www.zdravgozd.si

Varstvo gozdov / Gradivo / Posebni nadzori

VARSTVO GOZDOV

PRIROČNIK

NOVICE IZ VARSTVA

DOGODKI

GRADIVO

Programi preiskav škodljivih organizmov

Programi preiskav škodljivih organizmov izvaja Uprava Republika Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin s pomočjo pooblaščenih javnih zavodov in Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Programi preiskav škodljivih organizmov rastlin

Program za leto [2014](#), [2015](#), [2016](#), [2017](#)

ISSN 2508-264X

Iščevo karantenske in druge gozdu nevarne organizme
Borov črni rak (*Atropellis* spp.)

dr. Barbara Pilkar in prof. dr. Dejan Jarc,
Oddelk za varstvo gozdov, Gozdarski inštitut Slovenije (barbara.pilkar@gozdis.si)

5. <i>Atropellis</i> spp.	49
A. SPLOŠNI DEL	49
1. Uvodstav	49
2. Pravna podlaga	49
3. Cilji in kazalniki	49
4. Območje	49
5. Časovno obdobje	50
6. Zdravstveni pregledi in vzorčenja	51
B. IZVEDBENI DEL	51
1. Opis in status v Sloveniji	51
2. Koordinacija	52
3. Izvajalci	53
4. Kraj, predmet in čas zdravstvenega pregleda in vzorčenja	53
5. Postopek zdravstvenega pregleda in vzorčenja	54
6. Diagnostične preiskave	54
7. Evidenca	55

Gozdarski inštitut Slovenije

Ministrstvo za kmetijstvo, prehrano in gozdarstvo - UVHVVR, Sektor za zdravje rastlin in rastlinski semenski material

fito.uvhvvr@gov.si

Podatkovni listi – UVHVVR

<http://www.uvhvvr.gov.si>

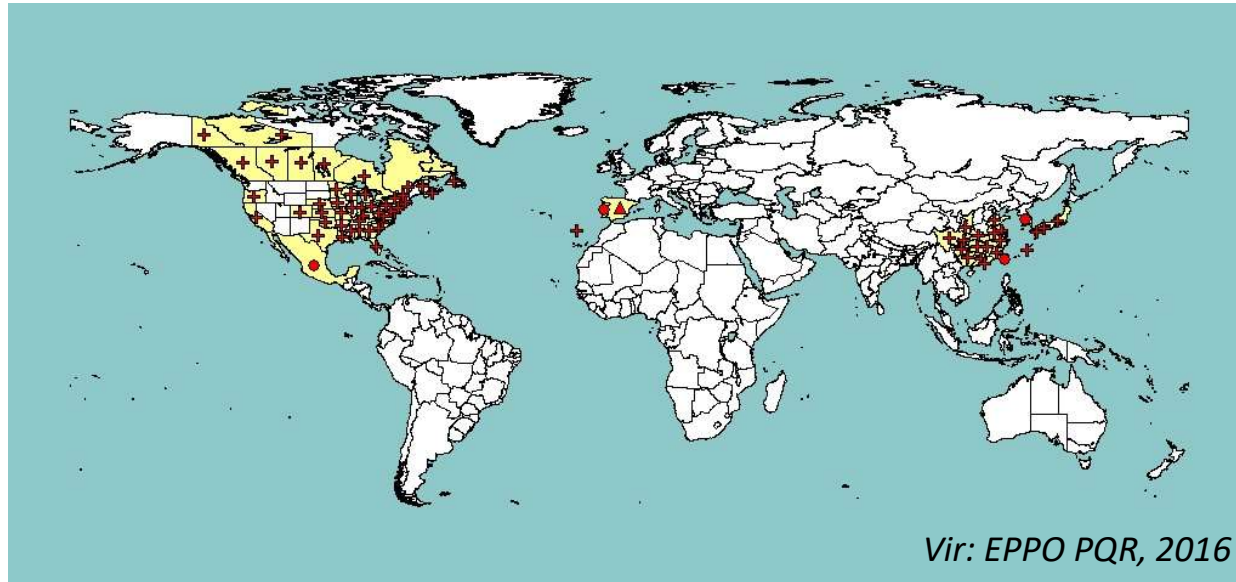
Gozdarski inštitut Slovenije
Zavod za gozdove Slovenije
Kordinatorji programov preiskav

www.zdravgozd.si

BOROVA UVELOST

(borova ogorčica *Bursaphelenchus xylophilus* in njeni vektorji)

Slovenija:

Odsotna, ni zapisov o škodljivem organizmu (preiskava se izvaja od 2003)

Leta 2015 potrjena najdba pri uvozu LPM iz Kitajske

BOROVA UVELOST

(borova ogorčica *Bursaphelenchus xylophilus* in njeni vektorji)

Gostiteljske rastline:

Pinus nigra, *P. sylvestris*, *P. pinaster* in ostali bori (*Pinus spp.*)

Cedre (*Cedrus sp.*)

Čuga (*Tsuga canadensis*)

Duglazija (*Pseudotsuga menziessii*)

Macesni (*Larix sp.*)

Smreke (*Picea sp.*)

Predmet pregleda in vzorčenja:

Sejanci in sadike

Odrasla drevesa

Pasti

Gozdni sestoji v okolici Luke Kopre in letališča Brnik, okolica skladišč lesa in lesnih sekancev, okolica žag, okolica uvoznikov LPM

Gozdni sestoji na lokacijah žledoloma, požara, sečnje in ob rednem delu v primeru bolezenskih znamenj

Gozdne drevesnice in okolica

Točke nadzora za *Monochamus spp.*

Točke tveganja: vizualni pregled v premeru 100 m (vse rastline) & premer 0,1-3 km naključni vizualni pregled (rastline, ki se sušijo)

Izven območij tveganja: naključno (rastline, ki se sušijo; vetrolomi, snegolomi...)

BOROVA UVELOST

(borova ogorčica *Bursaphelenchus xylophilus* in njeni vektorji)

VZORČENJE

motorne žage, ročne žage, sekire, dleta, vrtalniki ...

Vzorec = podvzorci iz do petih (5) dreves z znamenji sušenja (venenja) ali ostankov posušenih dreves

Sveder: naključno vzorčenje s 25-ih mest, počasno vrtanje, sveder premera 12 mm

Sekira: zasekamo do globine 5 cm, tudi višje v krošnji, veje

Ravnanje z vzorci

Vzorec v plastično vrečko, označimo in pošljemo v pooblaščen laboratorij (KIS) oziroma za 24 ur shranimo v temnem prostoru na sobni temperaturi

Kontaktna oseba: dr. Saša Širca, KIS

!!!Zapisnik o odvzemu vzorca, nalepka s številko uradnega vzorca!!!

RJAVENJE PLODOV KOSTANJA (*Gnomoniopsis smithogilvyi*)

Vir: Lewis in sod., 2017 (New Disease Reports)

Vir: Rodič in sod., 2017

Slovenija:

2016 (Posavje, Goriško)

Program preiskav od leta 2017

EU: Italija, Francija, Švica, Velika Britanija

Nova Zelandija, Indija, Avstralija

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

RJAVENJE PLODOV KOSTANJA

(*Gnomoniopsis smithogilvyi*)

Gostiteljske rastline:

Evropski pravi kostanj

(*Castanea sativa*)

Križanci evropskega kostanja

Predmet pregleda in vzorčenja:

Sejanci in sadike

Odrasla drevesa

Intenzivni in ekstenzivni
nasadi kostanja

Sestoji pravega kostanja

Čas zorenja plodov

Kadarkoli med rastno sezono
(razjede v skorji, sadike z
nekrozami na debelcu)

RJAVENJE PLODOV KOSTANJA

(*Gnomoniopsis smithogilvyi*)

VZORČENJE

Plodovi

Poganjki (z ali brez simptomov, ker je gliva tudi endofit)

Vzorec = 30-50 plodov in nekaj poganjkov ali delov vej

Ravnanje z vzorci

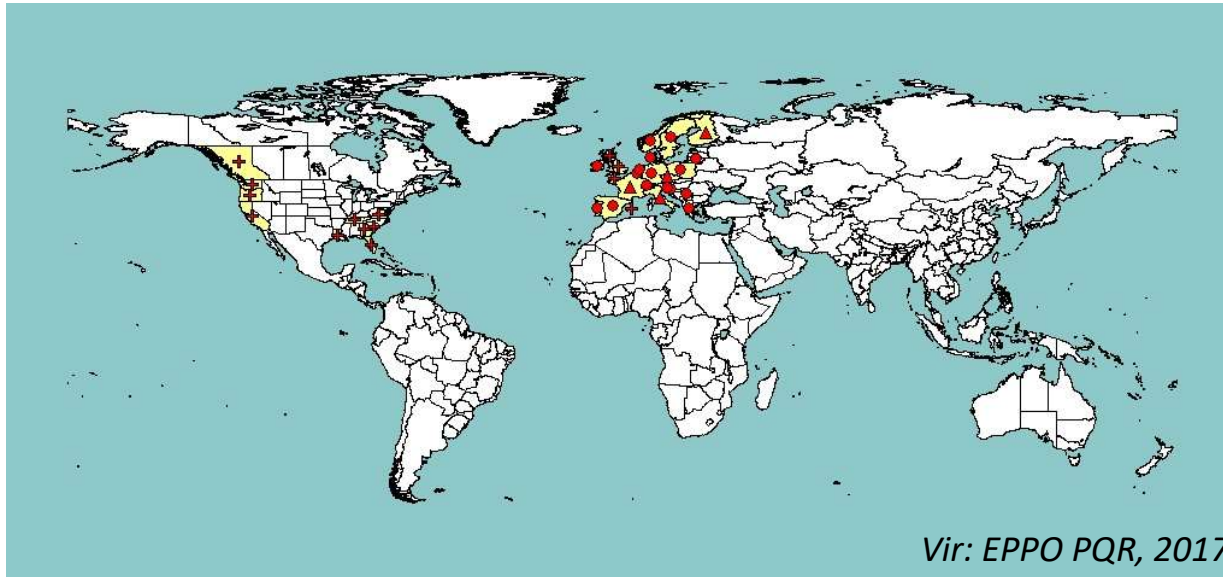
Vzorec v plastično vrečko, označimo in pošljemo v pooblaščen laboratorij (KIS) najkasneje v 48 urah

Kontaktna oseba: dr. Alenka Munda, KIS

!!!Zapisnik o odvzemu vzorca, nalepka s številko uradnega vzorca!!!

FITOFTORNA SUŠICA VEJIC (*Phytophthora ramorum*)

Vir: EPPO PQR, 2017

Slovenija:

Program preiskav od leta 2003

Slovenija: prodajna mesta, vrtni centri, parki

FITOFTORNA SUŠICA VEJIC (*Phytophthora ramorum*)

Gostiteljske rastline (gozd):

Hrasti (*Quercus* spp.), brogovite
(*Viburnum* spp.), bukev & *Fagus*
sylvatica), macesen (*Larix decidua*),
borovnica (*Vaccinium myrtillus*), etc

Predmet pregleda in vzorčenja:

Sejanci in sadike
Odrasla drevesa
Tla
Vode

Nekroze in izcejanje iz skorje
Odmiranje poganjkov
Ožig listov

FITOFTORNA SUŠICA VEJIC (*Phytophthora ramorum*)

VZORČENJE

Rastline, ki kažejo bolezenska znamenja okužbe

Kaj vzorčimo, je odvisno od rastlinske vrste (npr. Rhododendron – listi in vejice; lesnate rastline – skorja in les; ...)

Ravnanje z vzorci

Vzorec v plastično vrečko, označimo in pošljemo v pooblaščen laboratorij (KIS) najkasneje v 24 urah. Vzorci ne smejo biti izpostavljeni visoki T (nad 28 C) in izsuševanju (hladilne torbe...). Vzorec lahko za 1-2 dni shranimo v hladilnik.

Kontaktna oseba: mag. Metka Žerjav, KIS

!!!Zapisnik o odvzemu vzorca, nalepka s številko uradnega vzorca!!!

PREGLEDI, VZORČENJE

Vzorčenje

Zapisnik o zdravstvenem pregledu rastlin IN
Zapisnik o odvzemu vzorcev IN
UVH-apl

Zdravstveni pregledi rastlin

Zapisnik o zdravstvenem pregledu rastlin IN vpisovanje podatkov v UVH-apl

Izven programov preiskav – za navodila o odvzemu vzorca kontaktirajte CE ZGS ali GIS (diagnostični laboratorij) (Obvestilo o pojavu poškodb drevja – tudi v programu VG)

VZORČENJE - SPLOŠNO

Vzorčenje je odvzem enega ali več vzorcev.

Zapisnik o odvzemu vzorca:

- 1 ali več vzorcev
- Koordinate odvzemnega mesta vzorca
- Zahtevek za opravljanje lab. analize

Oznaka vzorčene rastline (sprej, nalepka, trak etc)

Vzorčenje:
Navodila!!!

Možnost prenosa bolezni (glive, bakterije, fitoplazme) z delovnim orodjem

Izven programov preiskav – za navodila o odvzemu vzorca kontaktirajte CE ZGS ali GIS (diagnostični laboratorij)
(Obvestilo o pojavu poškodb drevja – tudi v programu VG)

VZORČENJE - SPLOŠNO

Gostitelj

Označiti drevesa, kjer smo
odvzeli vzorce

Vzorec

Oznaka vzorca - nalepka!
Zapisnik o odvzemu vzorcev!

**Poslati oz. dostaviti v
laboratorij čim hitreje.**

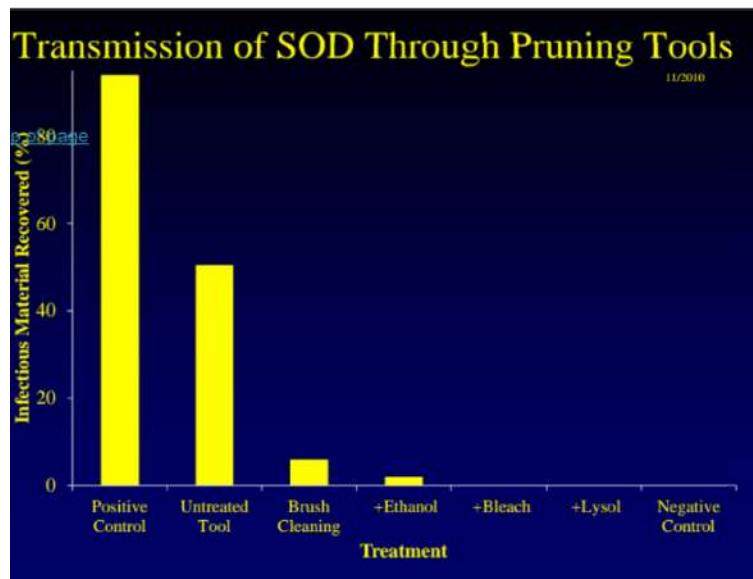
**Oznaka drevesa,
kjer je bil odvzet
vzorec!**

Foto: dr. Tine Hauptman (Trenta)

VZORČENJE – OBVEZNA OPREMA

Orodje, plastične in papirnate vrečke, rokavice, nalepke, zapisniki, sredstvo za razkuževanje orodja, sprej, ...

UC Berkley – Forest Pathology and Mycology Lab

Odstranjevanje vidnih organskih ostankov (žaganje, zemlja, ...)
&
Dezinfekcijsko sredstvo (etanol, varekina, komercialna čistila na osnovi benzalkonijevega klorida)

Hvala za potrpežljivost...

Prispevek je nastal v okviru Javne gozdarske
službe Gozdarskega inštituta Slovenije.